

ΦΙΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου,

«Ὁ ἠθοποιὸς καὶ ὁ δραματογράφος ἡ τέχνη τοῦ ἐνὸς ὅλως διόλου διαφέρει ἀπὸ τὴν τέχνη τοῦ ἄλλου. Πρέπει νὰ παραδεχθῆς πὼς οἱ ἠθοποιοὶ ποτὲ δὲν πρέπει νάχουν καμμιὰ γνώμη δική τους γιὰ τὰ ἔργα ποῦ θὰ παραστήσουν. Ἡ δουλειά τους εἶνε νὰ τὰ παίξουν καὶ τίποτε περισσύτερο· νὰ τὰ ὑποκρίνονται, νὰ τὰ ἐξηγοῦν τὰ πρόσωπα ὅσο μποροῦνε καλύτερα, τὰ πρόσωπα ποῦ δὲ μποροῦνε νὰ καταλάβουν πὼς καὶ γιὰτί ἐπλάστηκαν ἔτσι ἀπὸ τὸν ποιητή. Ἀληθινὰ οἱ ἠθοποιοὶ δὲν εἶνε παρὰ μηχανές, παρὰ νευρόσπαστα, ποὺς ὀλίγο, ποὺς πολὺ, τέλεια κωμωμένα, σύμφωνα μὲ τὴ δύναμη τῆς τέχνης τους· καὶ τὰ νευρόσπαστ' αὐτὰ ὁ δραματογράφος τὰ συγγυρίζει καὶ τὰ κουνεῖ, κατὰ πὼς θέλει. Βέβαια, δὲ σοῦ λέω, ὅστερ' ἀπὸ πολλὰ χρόνια, κερδίζουν ἢ ἐκείνοι μιὰ κάποια πείρα, κατωτέρας τάξεως πάντα· μποροῦνε νὰ εἰποῦνε σὸ συγγραφέα, λόγον χάρις, γιὰτί τὸ δεῖνα πρόσωπο εἶνε προτιμότερο νάβγη στὴ σκηνὴ ἀπὸ τὰ δεξιὰ καὶ ὄχι ἀπὸ τὰριστερά· ἀλλὰ ποτέ, ποτέ, σὲ καμμιὰ περίστασι δὲν μποροῦνε, καὶ, δίχως νὰ βγοῦν ἀπὸ τὰ σύνορά τους, δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτοῦν τὴν ἀλλαγὴ τοῦ δεῖνα χαρακτῆρος ἢ τὴ μεταβολὴ τῆς δεῖνα λύσεως. Μεταξὺ τοῦ ποιητῆ καὶ τοῦ ἐξηγητῆ χάσκει ἓνα πέλαιος ἀδιάβατο· γιὰ τοῦτο ποτὲ ὁ ἠθοποιὸς δὲν κατορθώνει νὰ εὐχαριστήσῃ στὴν ἐντέλεια τὸ δραματογράφο. Πάντα ὁ πρῶτος παραμορφώνει τὸ καλλιτεχνικὸν ὄνειρο τοῦ δευτέρου· καὶ ὁ ποιητῆς γιὰ νὰ μὴ γυρεύῃ τὰ δύνατα, ἀναγκάζεται νὰ περιορισθῇ σὸ σχετικὸ καὶ τὸ ὑποφερτό. Ὁ ἠθοποιὸς ἓνα μόνο μεγάλο πόθο πρέπει νάχη· νὰ γίνῃ ὄργανο θαυμασίας κουρτισμένου, γιὰ νὰ τὸ παίξῃ κατὰ τὸ γούστο του ὁ ποιητῆς. Ὅταν κατορθώσῃ ν' ἀποκτήσῃ μιὰ σωστὴ μὀρφωσι τοῦ εἶδους του, δηλαδὴ εὐλόγιστο κορμί, ὄψη, φωνή, καὶ κατορθώσῃ καὶ τροχίσῃ τὸ νοῦ του ὅσο ποῦ νὰ καταλαβαῖν μιὰ μονάχα τί τοῦ ζητεῖ ὁ ποιητῆς, τοῦ φτάνει αὐτό. Ἄν τοῦ ζητῆ νὰ εἶνε λυπημένος ἢ χαρούμενος, ὁ καλὸς καὶ σωστός ἠθοποιὸς χάος ἔχει νὰ παραστήσῃ ἕξοχα τὴ χαρὰ ἢ τὴ λύπη χωρὶς νὰ ρωτῆ νὰ μάθῃ γιὰτί ὁ ποιητῆς τότε θέλει χαρούμενον ἢ λυπημένο. Αὐτὸ τὸ γιὰτί εἶνε δουλειὰ τοῦ ποιητῆ ποῦ ξέρει τί κάνει καὶ μόνος εἶν' ὑπεύθυνος μπροστὰ σὸ κοινό. Καὶ μολαταῦτα ἡ τέχνη τοῦ ἠθοποιοῦ ἔτσι κλεισμένη στὰ λογικὰ της ὄρια, ἀπομένει πάντ' ἀξιοσέβαστη καὶ δυσκολή».

Τὴν ἀνωτέρω πανταχοῦσα τὴν ἔστειλεν ὁ Antoine ὁ περίφημος δημιουργὸς τοῦ Theatre Libre τοῦ Παρισίου πρὸς ἓνα ἠθοποιὸ τῆς Comédie Française ἀπὸ τοὺς πρῶτους, ποῦ ὑποχρωμένους νὰ παίξῃ σὲ δράμα ἐνὸς νέου ποιητῆ μὲ μεγάλη δύναμη, ἔφερεν πολλὰς δυσκολίας στὸν ποιητῆ, καὶ τοῦ μύριζε τὸ ἓνα καὶ τοῦ βρωμοῦσε τὸ ἄλλο, ἢ ἦθελε νὰ κόψῃ τοῦτο, καὶ ν' ἀλλάξῃ ἐκεῖνο. Νομίζω πὼς θὰ τὰ διαβῆσῃ μὲ προσοχὴ καὶ θὰ τάβωρῃ ὀρθὰ καὶ δίκαια, καθὼς ἢ ἐγὼ ποῦ τὰ ὑπογράφω μ' ὄλη μου τὴν καρδιά.

Ο ΦΙΛΟΣ ΣΟΥ

ἈΝΑ ΤΟ ἈΣΤΥ

Τώρα ὅτε ὁ χειμὼν διέλυσε τὴν μαγεῖαν τῶν φαληρικῶν ἐσπερῶν, ὅτε ἡ δροσερὰ ἀκτίς δὲν συγχάζεται πλέον παρὰ ὀλίγας ὥρας μεταμεσημβρινὰς, ἂν ἡ ἡμέρα τύχῃ εὐήλιος, ἢ ἐρημία ἐκεῖ καὶ ἡ γυμνότης ἐμποιεῖ ἔν παραδόξον αἰσθημα εἰς τὸν ἀθηναῖον ἐπισκέπτην. Ὅλιγαι ἡμέραι παρήλθον καὶ ὁμως νομίζει ὅτι τὸς ἐλόκληρον τὸν χωρίζει ἀπὸ τῆς μακαρίας ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὅποιαν τὸ Φάληρον ἔλαμπεν ἀπὸ τὰ ἠλεκτρικὰ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς γεφύρας περιδιαβάων ἤκουεν ἐρχομένους διὰ τῆς αὔρας τὰς γλυκειὰς μελωδίας τῆς Καθαλερῆς Ρουσσικῆς ἀνα. Στρέφει γύρω του βλέπει τοὺς φανούς ἐσθεσμένους, τὸ θέατρον σκοτεινόν, τὴν γέφυραν ἔρημον, τὴν θάλασσαν ταραγμένην, τὸν οὐρανὸν συννεφώδη· καὶ ἐν τῷ ρεμβασμῷ του περὶ τοῦ φεγγυοῦτος μεγάλειου καὶ τῆς ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου, τὸν θωπεύει καὶ ἡ ἐλπίς περὶ τοῦ μέλλοντος. Πάλιν θὰ ἔλθῃ τὸ φαληρικὸν θέρος καὶ, διὰ νὰ εἶνε ἡ ἐλπίς γλυκυτέρα, θὰ διαφέρῃ κατὰ τι οὐσιῶδες τῶν προηγούμενων. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις θὰ μετατεθῇ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ἐξέδρα μεγάλη, δύμιτυ χιλιάδων μέτρων τετραγωνικῶν διὰ σιδηρᾶς γεφύρας συνδεομένη μετὰ τῆς ξηρᾶς, θὰ κατασκευασθῇ, ἐπ' αὐτῆς δὲ θὰ συγκεντρωθῶσι ἐστιατορικὰ, ζυθοπωλεῖα, ζαχαροπλαστεία. Μὲ ἄφθονον φωτισμὸν καὶ καλὴν διατήρησιν, ἢ νέα ἐξέδρα θὰ γείνη βεβαίως τὸ γενικὸν συνεντευκτήριον τῶν φαληριζομένων, ἢ δὲ ὑπάρχουσα, ἢ ὅποια τόσας εἶδεν ὠραίας ἐσπέρας, θὰ βαστάξῃ τοῦ λοιποῦ τὸ βάρος τῶν ἰδιοτρόπων, τῶν ρομαντικῶν καὶ τῶν ἀπηλπισμένων, οἱ ὅποιοι θὰ ἐρχονται νὰ ρεμβάζουν ἐκεῖ μακρὰν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ φωτός...

Δὲν ὑπάρχει καλῆτερος τρόπος διὰ νὰ ὑπάγῃ κανεὶς ἐκὼν ἄκων εἰς τὸ Παρίσι, παρὰ νὰ δηχθῇ ὑπὸ κυνὸς περὶ τοῦ ὅποίου ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι ὅτι εἶνε λυσσῶν. Ἄν εἶνε πτωχὸς θὰ τον βοηθήσῃ ὁ δῆμος ἢ θὰ του ἀνοιχθῇ ἔρανος ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἢ θὰ του στείλῃ κάποιος φιλόθρωπος, φροντίζων διὰ τὸν τύπον μᾶλλον παρὰ διὰ τὸν παρᾶδεισον. Ἄν δὲ εἶνε πλούσιος ἢ εὐπορος, δὲν ἔχει παρὰ νὰ μετατρέψῃ μερικὰ χαρτονομίσματα εἰς φράγκα χρυσοῦ καὶ νὰ ξεκινήσῃ τὸ ταχύτερον. Ἀνάγκη ἀνωτέρω ἢ φιλαργυρία ἢ τὸ φρόνιμον πνεῦμα τῆς ἀποταμιεύσεως δὲν θὰ τον ἐμποδίσῃ. Τὸν ἐπαπειλεῖ ὁ φρικωδέστερος τῶν θανάτων καὶ διὰ νὰ βγῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἰδέαν, τί εἶνε αἱ δύο ἢ τρεῖς χιλιάδες φράγκα ποῦ θὰ ἐξοδύσει; Εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὴν, τὴν ὄχι καὶ πολὺ δυσάρεστον εὐρέθη τελευταίως εἰς ἐκ τῶν ἰατρῶν τῆς πόλεως μας. Μίαν νύκτα εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας ὤρμησε ἐπάνω του ἓνα σκυλί, χωρὶς νὰ γαυρίσῃ, τὸν ἐδάγκασεν εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἔφυγεν, ἐχάθη, ὡς ἀστραπή. Τὰ κινήματά του ἦσαν πολὺ ὑποπτα καὶ τὴν ἐπομένην ὁ κ. Καλλιδικᾶς ἀπήρχεται